

تاقیکردنه وه سوننه تیکی نیلاهییه

[کردی - کوردی - kurdish]

عهبدو لعهزیز قوزان نه لفقوزان

وه رگیپانی: حاجی نومید چروستانی

پیندا چونه وهی: پشتیوان ساییر عهزیز

2012 - 1433

IslamHouse.com

﴿ الابتلاء سنة إلهية ﴾

« باللغة الكردية »

عبد العزيز بن فوزان بن صالح الفوزان

ترجمة: أوميد عمر علي

مراجعة: بهشتيوان صابر عزيز

2012 - 1433

IslamHouse.com

تاقیکردنه‌وه سوننه‌تیکی نیلاهییه

ههروهك چۆن ئهو كهسهی كه ئامیرێك دروست دهكات خۆی زانتره به ئامیرهكهی، یان ئهو وهستایهی كه خانویهکی دروست کردوه شارهزاتره بهوهی كه دروستی کردوه، بهبی گومان خوی گهوره وپهروهر دگاریش زانا وشارهزاتره به دروستکارهکانی لهغیری خۆی، (و الله المثل الأعلى) لهم بارهیهشهوه فهرموویهتی : ﴿أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ﴾ {الملك : 14} واته : مهگهر خوا نازانی کیی دروستکردوهو چۆنی دروستکردوه ، وه ناگای له نهینیهکانی نهیه له کاتیکدا که ئهو وردبین و ناگاداره.

له کاتیک ئه‌یین که ئهو کهسهی ئامیرێکی دروست کردوه یان وهستای خانویهکه لهکهسانی تر شارهزاترن بهوهی دروستیان کردوه، بهلام لهههمان کاتدا ئهوانیش زۆر لایهنی شاراو وهنینه ههیه که بی ناگان لئی، بهلام خوی گهوره (جل جلاله) که زانایه بههموو ئاشکرا

ونهینیهکان، وهه موو شتهکانیسی بهووردی سهژمیر کردوه، و لهههمان کاتدا که هه موو شتهکانی دروستکردوه رینمایشی کردوون بو ئهو کارهی بوی دروستکراوون، هه ر پهروه دگاریشه که خاوهنی تهوای فههمان ودروستکراوهکانیهتی له دونیا و دواڕوژدا، که ههچ شتیک لای ئهو شاراه و نهینی نیه، وزاناو ئاگاداره به ئاشکرا و نهینی گشت شتیک، به جوړیک نهینی وئاشکرا به لای خوای گهوره بهکسانه و جیاوازیان نییه، هه ر خویشی زانتره به دروستکراوهکانی له خویمان،

خوای گهوره لهه بارهیهوه فههموویهتی : ﴿قُلْ ءَأَنْتُمْ أَعْلَمُ أَمَ اللّٰهُ﴾
 {البقرة: 140} واته : پنیان بلئ- ئهی موحههمه(صلی الله علیه وسلم)

! باشه خوا چاکتر دهزانی یان ئیوه؟ دیاره کهخوا لهههموان چاکتر

بهئاگیهوه دهزانی، وه دهفهرموینت : ﴿وَمَا أُوتِيتُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا﴾
 {الإسراء: 85} واته : له عیلم و زانست ههچتان پینهبهخسراوه تهنها

شتیکی کهم نهینت ، دیسان فههموویهتی : ﴿إِنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾
 {النحل: 74} واته : بهراستی خوا دهزانی و ئیوه نازان .

جا کاتیک که خوی گموره و بهرز و بلند و بالادهست ئیمه‌ی و ئه‌و
 جیهانه‌یشی که له‌چوارده‌ورمانه دروست کردوه، هه‌ر ئه‌ویش پینی
 را‌گه‌یاندوین که ئیمه‌ی به‌بیهوده دروست نه‌کردوه، و هه‌ر وایش
 به‌جیمان ناهێنیت، به‌لکو په‌روه‌ردگارمان ئیمه‌ی بو‌ تاقیکردنه‌وه

دروستکردوه، هه‌روه‌ک له‌قورئانی په‌روژدا فه‌رموویه‌تی : **إِنَّا**

خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ نُطْفَةٍ أَمْشَاجٍ نَّبْتَلِيهِ فَجَعَلْنَاهُ سَمِيعًا بَصِيرًا

{الانسان : 2} واته : بێ‌گومان ئیمه ئاده‌میمان دروستکرد له‌ دلۆپینک

ئاوی تیکه‌لاو له‌ هه‌ردوو ئاوی ژن و پیاو، به‌و شێوه‌یه‌ که خۆمان
 ویستمان بگاته‌یه‌ک، تاقی ده‌که‌ینه‌وه له‌ناو گیان له‌به‌ر مکانی تردا، وه‌ بو
 خۆیشی دهر ده‌که‌وئ که ئایا کارو کرده‌وه‌ی چاک ئه‌کات، یان خراب،
 ئایا سوپاسمان ئه‌کات، یا سپله‌ ده‌بی ؟ ئینجا ژنه‌واو بینامان کرد بو
 ئه‌وه‌ی نایه‌ته‌کانمان به‌گویی خۆ ببیسی، به‌لگه‌کانی ده‌سه‌لاتمان به‌چاوی
 خۆی ببینی، به‌شکو مل رابکێشی بو حه‌قیقه‌ت و راستی .

ئهم نایه‌ته‌ په‌روژه به‌لگه‌یه‌ له‌سه‌ر ئه‌وه‌ی که مرۆفه‌کان بو ئه‌وه
 دروستکراون که تاقی بکړینه‌وه، بو ئه‌وه‌ی په‌روه‌ردگار ئه‌وانه

دهربخات که شوکر و سوپاسی خویان کردوه لهوانهی که بیباور و ناسوپاسی ئهویان کردوه، بۆ ئهوهی باوردار ی راستهقینهی راستگو لهوو و روو جودا بکریتهوه، بۆ ئهوهی باوردار ی بههیز و باوردار ی لاواز بناسرین، بۆ ئهوهی ئهوهی کهسهی که خوی گهوره بهچاودیز و ئاگاداری خوی دهزانییت و ئهوهی دهنترسیت و ئومید و رهجای پیهیهی جیا بکریتهوه لهوهی کهسهی که زور بی ئاگایه و هیچ ئومید و رهجایهکی نیه و لهپاشهروژ و سزای خوا ناترسیت .

پهروهر دگاری بالادهست بۆ مه بهستیکی گهوره و حکمهتیکی جوان ئیمه ی دروستکردوه، ئهویش گویرایهلی و طاعت و بهندایهتکردنیتهی بهتاک و تهنهایی و بهوپهری دلسوزی و ئیخلاصهوه، لهم بارهیهشهوه

فهرموویهتی : ﴿ وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴾ {الذاریات : 56} واته : بئگومان من جنوکه و ئادهمیزاد م دروست نهکردووتهنه

بۆ ئهوه نهیهت کهمن بهپرستن و فهرمانبهردارم بن ، ﴿ قُلْ إِنْ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴾ ﴿ ١٦٦ ﴾ لَا شَرِيكَ لَهُ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ ﴾ ﴿ ١٦٣ ﴾ {الأنعام : 162 - 163} واته : ئه ی

پیغمبر (صلی الله علیه وسلم)، نهی نیماندار (بَلَى: بهراستی نویژو
 حهج و دروشمهکانی و (سهرجهم چاکه و بهندایهتیم) هسروه‌ها ژیان و
 مردنم تاییهته بو خوای پسرودگاری جیهانیانهوه ﴿۱۳۲﴾ نهوزاته
 هیچ هاوئل و هاوبهش و شهریکیکی نیه و من بهوه فرمانم پیدراوه و
 من بهکهم کسی موسولمانانم ﴿۱۳۲﴾ .

نهم پسرستن و بهندایهتیکردنه بو خوای گهوره جی بهجی نابیت
 ودرناکهنیت، بهجی تاقیکردنهوه وئیئلاء نهبیت به ههموو جور مکانیهوه،
 تاقیکردنهوهی بهخیر و شهریهوه، نهومیش بزائین تاقیکردنهوه خوی
 لهخویدا مهبهستی سهرمکی نییه، بهلکو لهریگای تاقیکردنهوهوه
 بهندایهتیکردنی خوای گهوره و نهکردنی بههیزی و لاوازی
 دهردهکهویت، هس لهبر نههمیشه خوای گهوره دهفهرمویت : ﴿۱۳۳﴾

وَتَبْلُوكُمْ بِالْأَسْرِ وَالْأَخْيَرِ فِئْتَنَةً وَإِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ﴿۳۵﴾ {الأنبياء: 35} واته : نئمه
 ئیوه تاقی دهکهینهوه بهشهر و ناخوشی و بهلاو بهخیر و خوشی و دارایی
 و توانایی، سهرمنجام هس بو لای نئمه دههینرینهوه (تا پاداشتتآن
 بدهینهوه).

خوای گموره روونی کردهوه که که بهندهکانی تاقی دهکاتموه به خیر
 وبهشهر، بهوهی پتییان خوشه وبهوهی پتییان ناخوشه، بوئوهی
 تاقیکردنموه بیت بویان و باوهر وئیمانهکه میان پاک بکاتموه لههموو
 خوش وخالیک و مهعدنیا دهر بخت، چونکه تاقیکردنموه بوتهی
 دلهمکان و سهنگی مهحهکی باوهره، بهم تاقیکردنموهیه راستگو له دروزن
 دهر دهکهویت، چاکهخواز له کهسی بهد و خراب دهر دهکهویت، باوهر دار
 له بیباوهر، خاوین و پاک له کهسی بیس وگندهل، هر بهم تاقیکردنموه
 خاوییه یه که باوهر در انیش دابهش دهن بو چهند پلهو دهرجه
 ودهستهیهک، هر کهسیکیان بهپی باوهر و جیهاد و تیکوشان وشوکر
 وسوپاس وئارامگری خوی پلهیان دیاری دهکریت لای خوای گموره،

هر بویه فهر موویتهی : ﴿ وَلِكُلِّ دَرَجَتٍ مِّمَّا عَمِلُوا وَمَا رَبُّكَ بِغَفِيلٍ

عَمَّا يَعْمَلُونَ ﴾ { الأنعام : 132 } واته : بو هر یهکیک له بی باوهر و

موسلمان چهندهها پلهوپایه همیه له پاداشتی کردهوهکانی،

پهر وهر دگار یشت بیناگانه لهو کار و کردهوهی که دهیکن . هر وهها

فهر موویتهی : ﴿ هُمْ دَرَجَتٌ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴾ {ال

عمرن : 163 { واته : بۆهه ریهك لهئه هلی خێرو، لهئه هلی شهپر، لای

خوا چهند پلهوپایه ههیه، پلهوپایه ی باوهر داران و، پلهوپایه ی

دوو رووان، که سیکیشیان ستهمی لئناکرئت، و خوا بههه موو کرده مو میان

بینایه، هیچ شتیکی لئ وون نابیت .

خوا ی گهوره ئه وه ی رهد کردۆ ته وه که هیچ که سیک له بهنده مکانی که

بانگه شه ی ئیمان به خوا و باوهر ده که ن بهی تا فیکردنه وه رزگاریان ببیت

و وازیان لئ بهینریت، لهم باره شه وه فهر موویه تی : ﴿أَحْسِبَ النَّاسُ

أَنْ يُتْرَكُوا أَنْ يَقُولُوا ءَامَنَّا وَهُمْ لَا يُفْقَهُونَ﴾ {العنکبوت : 1} واته : ئاخو

موسلمانان و اگومان ده بهن که نه گهر ههر ئه وه نده بلئین: بر و امان هینا وه،

ئیترو وازیان لئ ده هینرئ و، تا قیینا کرئنه وه؟! نه خیر.. شتی و نابی و

نه بو وه به لکو پنیو یسته خه لکی موسلمان تا قی بکرئنه وه، له

به رام به ریشیه وه، ئارامیان ببیت .

تاقیکردنموی باو مرداران سوننه‌تیکه ئیلاهی و ههقیقه‌تیکه جیگیریشه
که پهروه‌دگار له‌کۆن و نویدا مه‌خولقات و دروستکاره‌کانی خوی پی
تاقیکردمه‌وه.

نهینی ئه‌م تاقیکردنموی و مه‌به‌سته‌که‌ی ئه‌ویه‌که‌سانی راستگو و که‌سانی
دروزی پی تاقی بکاته‌وه، که‌سانی باو مرداری له‌که‌سانی بی‌باوهر تاقی
پی بکاته‌وه، ﴿وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ صَدَقُوا
وَلَيَعْلَمَنَّ الْكَذِبِينَ﴾ {العنکبوت : 3} واته : سویند به‌خوا بی‌گومان
که‌سانی پیش ئه‌وانمان تاقی کرده‌وه (ئهمانیش تاقی ده‌که‌ینه‌وه) ئینجا
بی‌گومان خوا ئه‌و که‌سانه‌ی راستیان کرد دیاری ده‌کات درۆنه‌کانیش
دیاری ده‌کات واته ده‌ناسرین .

پاشان خوی گه‌وره‌ه‌رونی کرده‌مه‌ته‌وه، که به‌نده‌کانی هه‌موویان
ئه‌گه‌رینه‌وه بۆلای و ده‌گه‌نه‌وه پی، بۆئه‌وه‌ی به‌روبوومی
تاقیکردنموی که‌یان ببینه‌وه و پاداشتی کار و کردمه‌یان بداته‌وه، ئه‌وه‌ی
چاکی چاندووه پاداشتی باشی بداته‌وه و ئه‌وه‌میشی خرابی چاندووه

سزاگهی و مر بگریختهوه، ﴿فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ﴾ ﴿٧﴾

﴿وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ﴾ ﴿٨﴾ {الزلزلة: 7-8} واته : نوهی

بهقهدهر سهنگی گهر دیلهیهک خیر و چاکهی نهنجام دابیت دهییبنیتوه

﴿٧﴾ نوهش که بهقهدهر سهنگی گهر دیلهیهک شهر و خراپهی

ههیت، دهییبنیتوه .

بو زیاتر تهنکیدکردن لهسهر نهم راستیه خوی گهوره فهر موویتهی : ﴿

الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا﴾ ﴿المالك : 2﴾

واته : نهم زاتهی که مردن و ژیانی دروستکردوه، تا تاقیتان بکاتهوه

که کردهوی کامتان چاکتر و باشتره وه فهر موویتهی : ﴿وَهُوَ الَّذِي

خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ

أَحْسَنُ عَمَلًا﴾ ﴿هود : 7﴾ واته : نهم خوییه زاتیکه که ناسمانهکان و

زهوی دروست کردوه له شهنش رورژدا و عهر شهکهی لهسهر ناو بوو

بو نوهی تاقیتان بکاتهوه کامتان کردهوی چاکتر دهکن بهو مانایهی

که خوی گهوره ژیان و مردن، و ناسمان و زهوی و سهرجهم نهم نیشانه

وبهنگانهی له ههر دووکیاندا ههیه، لهگهل ههموو خوش و ناخوشیهک، له

زیان و قازانج له خراپه و چاکه ههرمووی بۆ ئهوهیه که پهروهردگارتان دهیهوئیت باوهر و کار و کردهوتان تاقی بکاتهوه و لهسهه کار و کردهوی هه کهسێکیتان بهپیی ئهوهی کردویهتی و ئهنجای داوه پاداشتی بداتهوه

ههروهک چون ههردوو ئایته پهروژه که ئهوهمان پئی دهلین که ژیانی دونیا جیگای تاقیکردنهوه و ئیبتلایه، وه ئهوهیشی دوو چاری دههیت له خیر و شهه، لهخوشی و ناخوشی، لهدهولهههندی و لهههژاری، ههههمووی بۆ تاقیکردنهوهی بهندهکان، و پاکردنهوهی باوهریان، وه دههکهوتنی ههقیقهتی ئارامگری وشوکهرو سوپاسگوزراییانه، یان بی صهبری و کوفر و بیباوهریانه .

ئهم ئایته پهروژه میش دیسان زیاتر تهئکید لهو مهسهلهیه دهکاتهوه، وهک خوای گهوره فهرموویهتی : ﴿وَبَلَّوْهُمْ بِالْحَسَنَاتِ وَالسَّيِّئَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ {الاعراف : 168} واته : به خوشیی و ناخوشیی به به نیعمهت رژاندن بهسهه و بهگرتنهوهی، بهههخوشی و بهههش ساغی، به

به هیزی و به لاوازی، به ههژاری و به دهوله مهندی، تا قییمانکردنهوه، تا به لکو بگه رینهوه بولای خوی خ ویان و واز له بیباوه ری بین ن ... وه

فهر موویه تی: ﴿وَلَتَبْلُوَنَّكُمْ حَتَّىٰ تَعْلَمَ الْمُجَاهِدِينَ مِنْكُمْ وَالصَّابِرِينَ وَتَبْلُواْ اٰخْبَارَكُمْ﴾ {محمد: 31} واته: به راستی ئیمه به جیهادو کاری قورس تا قیتان ئه که مینهوه 'تا بز انین کامانه تان جیهادکارو خور اگر ن ،

دهر که وی کی موجهیدی راسته قینه یهوه، له سه ر نار مه تی و جیهادیش به سه برو به ئارامه ، هه والی کارو کرده وی ئیوه مان بیته ده ست و تا قی

بکه مینه وه بیخه مینه روو 'چاکه، یان خراب. (ئیبیرا هیمی کوری ئه شععه س) ئه لئ: کاتئ (فوز هیلی کوری عیاض) ئه م نایه تانه ی ئه خوینده وه، ده ستی به گریان ده کرد و ئه یوت: خویا! تا قیمان نه که مینه وه، چونکه له تا قی

کردنه وه دا ئابرو مان ئه چیت و، نه نینی به کامان دهر ئه که مو یخت .

ئه م هه قیقه ت ورا ستیه زو رنیکی تر له نایه ته پیرۆز و فهر مووده کانی پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) ته نکیدی له سه ر ده که نه وه، که دنیا

را زینرا وه ته بو خه لکی و جوانکرا وه بو یان، به جو ریک که بو وه ته مایه ی خه لماندن و فریودانی زو ریک له خه لکی، چونکه دنیا به جوانیه کانی هه ر

رؤژ هو به شیوهیهك خوی نمایش ئەكات بو ئهوهی سه رنج بدات بزانیت

چی ئەكهن و چی ئەنجام ئەدهن؟ کین ئهوانه ی پشت له خوا و

پهغه مبهه رکانی دهکهن و کین ئهوانه یه ی که نهفرین له شه بهتان و

شونیکه وتوانی دهکهن و پشتگو ییان دهخن؟ وه کین ئهوانه ی که ئومید و

ره جاییان به خوی گهوره و پرۆژی دوا یی ههیه؟ وه کین ئهوانه یه ی دنیا

چوار مشق داوه له سه ر دل و دهروونیان و هه موو خه م و خه فه تکیان بووه

به راکردن به دوا یی دنیا دا؟

خوی گهوره فه رمو یه تی : ﴿ إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ زِينَةً لَهَا لِيَبْلُوهُمْ

أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ﴾ {الكهف: 7} واته: به راستی ئیمه هه رچی وابه سه ر

زهوی یه وه کردو مانه به زینه ت و جوانی بو زهوی بو ئه وه ی خه لکی

ناقی بکه یه وه کامیان کرده وه ی جوانترو چاکتره؟ ..وه پهغه مبه ریش

(صلی الله علیه وسلم) فه رمو یه تی : « الدنيا حلوة خضرة وإن الله

مستخلفكم فيها فناظر كيف تعملون فاتقوا الدنيا واتقوا النساء «

{صحيح مسلم به ژماره (2742)} واته : دنیا شیرین و سهوزه

ورازاومیه، خوای گهوره ئیوهی کردووه به جی نشین تئیدا، بویه سهیر
بکهن که چی ئهنجام ئهدهن، خوتان له دونیا ولهنافرهت بپاریزن .

بیگومان خوای گهوره ئهزانیت بهو کارانهی که بهندهکانی ئهیکهن پیش
ئوهی ئهنجامی بدهن، نهک هس ئهونده بهلکو پیش ئهوهیشی دروست
بکرین، لهویش زیاتر بهلکو پیش ئهوهی ئاسمان و زهوییش دروست
بکات، وه تاقیشی کردونهتهوه به ههموو جورمکانی خیر وشهر، بۆ
ئوهی ئه غهیب زانینهی که خوای گهوره ئهیزانیت و ئاگاداره پنی،
واقعیکی ههست پیکراو ودیمهئیکی بینراو بیت، تاوهکو خوای گهوره
پاداشتی ههموو کهس بهگویرهی کاروکردهویان بداتهوه، نهک تنها بهو

عیلم وزانیاریهی خوی بیت که پیشتر ئهیزانی، بهمهش پهروهگار
سزای خراپهکاران دهدات لهسهر ئهو کردهوانهی که بهههقیقت
کردویانه، نهک سزایان بدات لهسهر عیلم و زانینی خوی بهکار
وکردهوهی بهندهکانی، ئهمهش پراوپر مانا وتفسیری ئهو ئایهته

پهروهیه که خوای گهوره دهفسر مویت : ﴿لِيَلْوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ﴾

﴿عَمَلًا﴾ {المك : 2} یان ئهو ئایهتهی تر که دهفسر مویت :

وَلَتَبْلُوَنَّكُمْ حَتَّىٰ تَعْلَمَ الْمُجَاهِدِينَ مِنْكُمْ وَالصَّادِقِينَ وَتَبْلُوَ أَخْبَارَكُمْ ﴿٣١﴾

{محمد : 31} بهو مانایه‌ی : ههتاوه‌کو به ههقیقی بزانیین که به‌فعلی

ئەوان ئەوه ده‌کهن، وه له‌واقعدا ئەنجامی ئەدهن، وه ئیلا خوای گه‌وره که

زانییه به‌هه‌موو ئاشکرا و نه‌ینییه‌کان، و زانییه به‌وه‌ی روویداوه و

به‌وه‌یشی رووی نه‌داوه و شاره‌زایه به‌هه‌موو شتییک .

ابن القيم (رحمته‌ی خوای لی بییت) ئەئیت : " عیلم و زانیینی خوای

گه‌وره ده‌وری هه‌موو شتییکی داوه و زانا و شاره‌زایه به‌هه‌موو شتییک

پیش ئەوه‌ی ئاسمان و زه‌ویش دروست بکات، وه ته‌قدیری هه‌موو

شته‌کانی لای خۆی کردوه و نووسیویه‌تی، پاشان فه‌رمانی کردوه به

فریشته‌کانی که له‌ په‌راوی یه‌که‌مدا بینووسن پیش دروست بوونی

به‌نده‌کانی، ئەمه‌ش ئەوه‌ی له‌ علم و زانیینی خۆیدا هه‌یه و نووسراوته‌وه

لای هاوتایه ئەوه‌یه لای فریشته‌کان نووسراوته‌وه، به‌شێوه‌یه‌ک که هیچ

زیاد و که‌می نیه له‌گه‌ل ئەوه‌ی لای خۆی هه‌یه، پاشان هه‌ر ئەوه‌یشی

بینیوه که لای خۆی هه‌یه، له‌م باره‌یه‌شه‌وه فه‌رموویه‌تی : ﴿أَلَمْ تَعْلَمَ

أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّ ذَلِكَ فِي كِتَابٍ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ

﴿ الحج : 70 ﴾ واته : مهگهر تۆ نهترانیوه ئه‌ی مروّقی ژیر! که

ههر چی له‌ئاسمان و زه‌وییدایه که‌خوا ناگای لێیه‌تی و ده‌یزانی؟ جاکه‌واته
ههر ئه‌ویش به‌ته‌نها خو‌ی به‌ئاگایه له‌وشتانه‌دا ئیوه ئیختیلافتان تێیدا
هه‌یه، چونکه به‌راستی هه‌موو ئه‌و شتانه له‌نامه‌ی (لوح المحفوظ)‌دا
تۆمار کراوه 'هه‌یجیلی زایه نابیت ، بێگومان ئه‌وکاره‌ش بۆ خوا زۆر
ئاسانه، ههر و مکو ئه‌م فەر مووده‌یه‌ش ده‌سه‌لاتی فراوانی خوا

راده‌گه‌یه‌نی: « إن الله قدر مقادير الخلائق قبل خلق السموات والأرض

بمخسین ألف سنة وكان عرشه على الماء » { موسلیم. کتاب القدر

٢٠٤٤/٤ } بێگومان خوا پێش دروستکردنی ئاسمانه‌کان و زه‌وی

به‌په‌نجا هه‌زار سال و، ههر ئه‌و ده‌مه‌ی که هێمان عه‌رشیشی به‌سه‌ر

ئاوه‌وه بوو ئه‌ندازه‌گیری و بریاری هه‌موو رووداوو کاروباری

دروستکراوه‌کانی خویدا.

خوای گه‌وره زانایه و ناگاداری هه‌موو حال و نه‌حوالی گۆرانکاری

کار و کرده‌وی به‌نده‌کانی بووه پێش ئه‌وه‌ی دروستیان بکات، پاشان

به‌دیه‌نیان و له‌پشتی باوکبان ده‌ریه‌نیان تاوه‌کو ئه‌وه‌ی که له‌علم و زانستی

ئەمۇدا بوو لەمواقعدا دەركەوتیت وەك ئەوێ زانیویەتی، پاشان تاقکردنەو
 بە فەرمان پێكردنیان بەچاكه و قەدەغەكردنیان لەخراپە، و تاقیكردنەویان
 بەخێر و شەر، بۆ ئەوێ ئەو شتە زانیویەتی ئاشكرای بكات، لەپیناو
 ئەمۇدا چاكەكاران شایستەیی مەدح و ئەناو پاداشت بن و تاوانبارانیش لۆمە
 و ذم و سزا، لەبەر امبەر ئەوێ ئەنجامیان داو و هاوتایە بەو عیلم
 و زانیەیی كە خوای گەورە بۆ خوێ بریار داو، چونكە بەندەكانی
 شایستەیی ئەو پاداشت و سزایە نیین پێش ئەوێ ئەنجامی بدن ئەنھا
 بەوێ خوای گەورە شارەزا بوو بەكار و كردەویان پێش ئەنجامدانیان،
 ھەر بۆیە خوای گەورە پێغەمبەرانى نار دوو و كتیب و پەراو
 ئاسمانییەكانى پێدا رەوانە كردوون و شەریعەت و بەرنامەى ژيانى بۆ
 داناوون، بۆ ئەوێ كەس بیانووی نەمێنیت و بەلگەش بێت
 بەسەر یانەو تاو كۆ نەلێن : ئەى خوای گەورە چون ئەنھا بە زانست
 و زانیاری خۆت بەكارەكانمان سزیمان ئەدەیت، پێش ئەوێ هیچ شتێك
 بكەین كە ئەمە ئەنجامی كار و كردەوێ ئێمە نییە ؟ بەلام كاتێك
 بە ئەنجامدانى كار و كردەوكانیان ئەوێ خوای گەورە ئەیزانى و پێی

شاره‌زا بوو دهر کهوت، نهو سزایه‌یان بو حاصل بوو که له‌عیلمی خوای
 گهوره‌دا هه‌بوو که پئی تاقیکردونه‌توه و بوی گیر ابوون به ئیبتلاء،
 کهوابوو تاقیکردنه‌وهی خوای گهوره بوو بهنده‌کانی نه‌وهی له‌عیلمی خوای
 گهوره هه‌بوو دهر یخست و ئاشکرا بوو له‌کاتیکدا پیشتر نه‌ینی و غه‌یب
 بوو لای خوای گهوره {شفاء العلیل لایپره 35-36} .

خوای گهوره شاره‌زایه به هه‌قیقه‌تی دل‌ه‌کان و به‌وه‌میشی که بهنده‌کانی له
 داهاتوودا نه‌نجامی نه‌دن پیش نه‌وهی تاقیشیان بکاته‌وه، به‌لام
 تاقیکردنه‌وه‌یان دهر یده‌خات له‌عالمی واقیعدا، هه‌روه‌ک نه‌وهی که پیشتر
 له علمی خوای گهوره‌دا هه‌بووه، به‌شێوه‌یه‌ک پیشتر نه‌ینی بوو لای
 مرۆفه‌کان، کهوابوو ئیپرسینه‌وه و موخاسه‌به‌کردنیان له‌سه‌ر نه‌وه‌یه که
 نه‌نجامیان داوه له‌واقیعدا نه‌ک ته‌نه‌اله‌سه‌ر نه‌وهی که خوای گهوره علمی
 هه‌بووه به‌کرده‌وه‌مکانیان، نه‌مه له‌لایه‌که‌وه فه‌زلی خوای گهوره
 دهر ده‌خات، له‌لایه‌کی تریشه‌وه عه‌دلی نه‌و ذاته، له‌لایه‌کی تره‌وه
 په‌روه‌رده‌کردنی خه‌لکییه، بو نه‌وهی بزانه‌ن که په‌روه‌ردگار هه‌چ که‌سه‌یک
 موخاسه‌به‌ناکات له‌سه‌ر عیلم وزانستی خوی به‌کاره‌مکانیان، به‌ل‌کو

موحاسه‌بهمیان دهکات له‌سه‌ر ئه‌وه‌ی به‌ فی‌علی کردوویانه، ئه‌وه‌یش بزانه
که ئه‌وان له‌خوا‌ی گه‌وره‌ شاره‌زاتر نین به‌ هه‌قیقه‌تی ناو دله‌کانیان {فی
ظلال القرآن 2720/5}.